

מדינת ישראל
הכנסת

פ.פ.

פרוטוקול מס. 89/ד'
מישיבת ועדת הכספים, שהתקיימה ביום 7.4.59,
בשעה 18.20.

נכחו - חברי הוועדה:

היו"ר י. גורי
א. בהיר
ש. דיין
מ. חזני
א. כהן
נ. לויין
א. הרצפלד
י. ספיר
ז. צור
מ. קלמר
י. קרגמן

מוזמנים:

ד"ר מוזס - מבקר המדינה
מר מאירי - מנהל משרד מבקר המדינה
מר קיטרון - היועץ המשפטי.

בסדר-היום: קבלת החלטה על פניית מבקר המדינה בקשר
להעברת עובדיו לדירוג מקצועי.

- - - - -

אני פותח את הישיבה.

היו"ר י. גורי:

חבר הכנסת קלמר היה אחד מאלה שהתרעמו
על כך שאיננו מרחיבים את הדיבור על פניית מבקר המדינה.

אני מחלק את העניין לשניים: אנו מחייבים,
קודם כל, אם היתה כאן התחייבות, אפילו התחייבות פורמלית-משפטית, ואם
היא היתה התחייבות מוסרית. אם היא היתה התחייבות מוסרית, אנחנו מתחייבים

לקיים אותה. אולם, בין השיקולים הענייניים, אין לראות את המכתב מיום 14.12.53 כהתחייבות פורמלית משפטית, ואף לא מוסרית.

אשר לצד הפורמלית-המשפטית, אין זו התחייבות האומרת, כי מי שאינו עומד בה כאילו הפר את ההתחייבות. נאמן עלי מבקר המדינה שהוא תומך בכל מאת האחוזים, או באותו חוקף שהאנשים דורשים זאת - אבל הוא נאמן עלי שהוא נותן לזה סיכום אובייקטיבי.

מה נקרא התחייבות מוסרית? - זה דבר שאהה מתחייב בו, אך אתה הטעית אותו; או אחרת: אתה עוררת בו את הבטחון, אשר מסיבות מסויימות - הבטחה זו עלולה לבוא על סיפוקה. ואז מתחיל פה ענין של פירושים, בשל מספר הסייגים וכו'. משקל זה קובע לא מעט. אינני יודע חברים - אני טוען בונה-פידה - אינם שואלים לכוונת המחוקק. על פי רוב, המחוקק כשמוציא חוק, זה כאילו כדור שיצא ואי אפשר להחזירו.

ברור לי שלא התכוונתי שמספר כה קטן, באופן יחסי של עובדי המדינה יקבלו דירוגם, ובכלל מאז 1953 שום עובד לא קבל. אולם, בעיה זו עברה תנודות שונות, ולבסוף היא נתגלגלה למישור אחר לגמרי - קביעת קידום ותק.

אינני יכול בשום פנים ואופן לראות את ההתפתחות הזו כמחייבת אותנו מבחינה מוסרית, לקיים דבר שמעורר תקווה או בטחון. אני אומר יותר תקווה מאשר בטחון, או כראיית סיכויים לקבל תוספת זאת. לצד שלנו, יש חוקף משפטי בודאי. אילו חשבתי שיש לדבר משמעות של התחייבות מוסרית, בודאי ובודאי שלא הייתי נותן להנחה הנחה זו, משום שהתחייבות מוסרית עולה על כך.

מכל מקום, אינני רואה את הדבר הנדון באור זה. יושב אני בלב שלם ומציע מה שאני מציע.

ועתה נעבור למישור אחר: נניח, מבחינה עניינית - אני אומר, קודם כל, כי כל פשרה בענין זה איננה במקומה. או שאני חושב שיש התחייבות, אז אני צריך למלא אותה; ואם אני חושב שזה לא קיים, אזי אין מקום לפשרה - מה לתת ומהי החוספת שניתן. כאן אני חפשי בדיוק מבחינת תגובות השרשרת.

ברור לי, שאם אנחנו נפתח את הסכר הזה, הרי שהוא עלול להציף בבה אחת. מבחינה זו בודאי שוועדת הכספים חייבת לכלכל את ענייניה בזהירות. אנחנו פועלים בסמכות הכנסת וזה מטיל עלינו משנה אחריות.

אם אני שוקל, שאני צריך לתת לשלשה עובדים כפיצוי, בודאי שאני מוכרח להעדיף את האינטרס של הכלל על פני עובדים אלה, ביחוד שהם, יחד עם כל עובדי המדינה, יזכו בהטבת מצבם אף אם הם יישארו בדירוג המינהלי שלו זכו שאר עובדי המדינה. מכל מקום, מצבם לא יורע. להיפך - מצבם יוטב. ולכן, אין לי שום מוסר כליות בנדון זה. אנחנו חפשיים לדון על הענין באופן חפשי ומתוך ראיית כל מכלול הבעיות הכרוכות בענין זה.

אני חולק לחלוטין על גישתו של חבר הכנסת

קלמר.

מ. קלמר:
אני אינני חולק על המישור השני. אם אין כאן התחייבות פורמלית משפטית, אין כאן התחייבות מוסרית. הרי אינני חייב לתת דוקא לעובדי מבקר המדינה; עובדי מבקר המדינה אינם שונים יתר עובדי המדינה.

אני מבקש לקרוא שנית את ההחלטה שהחלטנו

בשנת 1953 או 1954.

חושבני, כי אנו גרמנו לכך שאנשים אלה יחשבו שזו היתה החלטה חיובית. בגלל שהפסיקו לתת לעובדי מס הכנסה, גם העניין הזה השתתק.

לדעתי אנו הכנסנו בעובדי מבקר המדינה

אשליה .

זו חוליה או שתי חוליות מסויימות במשרדי מס הכנסה.

היו"ר י. גורי:

אבקש ממבקר המדינה לומר, שאין כאן כל התחייבות מוסרית.

מ. קלמר:

הפרוטוקול מיום 29.6.55 מונח לפני. היה לנו דיון בעניין זה, ומבקר המדינה הביא את העניין, שהתשלום היה חוקי. (מצטט מתוך הפרוטוקול הפ"ל, עמ' 12): "אשר להסדר הרטרואקטיבי"

היו"ר י. גורי:

לאחר מכן, היתה הפסקה, ולא שולם. אחר כך נוצר מצב בלתי חוקי. מפני שלא שולם - מדאי שלא חייב אותנו. אולם, קיימת עובדה ש-300 עובדים פקידי מס הכנסה ופקידי שומה, מקבלים קידום וחק. אי אפשר לומר שיש פה איזו דציפות של עניין מסויים שעדיין מחייב אותנו משתי הבחינות: מבחינה פורמלית משפטית ומבחינה מוסרית כלפי מבקר המדינה.

אשר לשיקול הענייני, אני הבאתי את הנימוקים שלי, והם: העדפת האינטרס של הכלל על העדפת האינטרס של הפרט.

המסקנה שלי שלילית. אני מציע למחוק את העבר, ולהעביר את עובדי מבקר המדינה לדירוג מקצועי. זוהי דעתי האישית. אנחנו בדקנו את העניין שבע פעמים.

מבקר המדינה ד"ר מוזס: תארתי הבוקר את ההתפתחות. אני אמרתי ואומר עוד פעם: לפי דעתי, אין התחייבות פורמלית משפטית. אני לא רוצה לנגוע בשאלה אם יש כאן איזו שהיא התחייבות מוסרית או התחייבות כללית, אלא אני ניסיתי הבוקר להראות כיצד הבינו העובדים של המשרד את הבעיה, וכיצד הם היו נאלצים להביא זאת פעם נוספת. יש לקחת בחשבון איך התנהלו הדיונים בבעיה זו, בזמנו. ואם הוועדה מקבלת את ההחלטה אותה קבלה אז, יהיה הדבר מאד קשה. לדאבוננו, התשלום של עובדי מס הכנסה איננו קיים. אם המצב ישתנה, הרי שנאלץ לחזור לעמדתנו זו. זהו המצב.

ועוד מלה אחת: לדעתנו - לדעת העובדים - ואני חושב שדעה זו נכונה: מהווים התשלומים שעובדי מס הכנסה מקבלים מאז אפריל 1957, המשך של התשלומים הקודמים. היושב-ראש, מר גורי, אמר בצדק, כי רק הלבוש היה חדש.

כדי להוציא את הנימה של קיפוח מסויים, שיש לו איזה בסיס, הייתי חושב שרצוי מאד למצוא איזו קומפנסציה. עקב הספיקות וההיסוסים של היושב-ראש ושל חברי געדת המשנה אני חושב, כי טוב היה למצוא את הקומפנסציה ע"י הדירוג המקצועי, כיון שכל הצעדים שיש במנהג של הדירוגים, הרי הוא גם כן מבוצע רטרואקטיבית. ג'סטטה כזו היחה מספקת, והייתי מציע לחשוב על אפשרות כזו.

מ. חזני:

האמת היא, כי בוועדת המשנה לא הייתי בניגוד לדעתו של היושב ראש. נראה לי, כי ועדת הכספים שגתה, וצריך לתת לזה איזה ביטוי. כך נראה לי. קודם כל, באותה מחצית השנה שפקידי מס ההכנסה קבלו חגמול לתפקיד, ובעקבותיהם - עובדי מדינה.

אם כן, בידיעה של ועדת הכספים כל זה נעשה. וזה יוצר צמידות. השנתיים של קידום תפקיד של עובדי מס הכנסה אם היה פעם אחת, אזי אומרים: רבותי, אתם טועים. לכאורה, הוועדה רשמה לפנייה את התוספת של אותה מחצית השנה, וזה ללא קשר עם עובדי מס-הכנסה. אזי הפשית הוועדה לגמרי מכל בחינה שהיא.

מכל מקום, הוועדה לא עשתה זאת. זה היה דבר חד-פעמי. רשאים היו עובדי מבקר המדינה לחשוב שיש צמידות בין עובדי המדינה לבין פקידי מס ההכנסה.

אני, אינני מציע, מאידך, שנאשר קידום ותק למשך שנתיים. אני נוטה מאד להלך מחשבתו של מבקר המדינה, שבעד השנתיים האלה, זכאים עובדי המדינה להטבה באותה צורה שחשוב מבקר המדינה.

אני נגד דירוג מקצועי. אני בעד תיקון הכרוך ברה-חשוב, לא לתקופה של שנתיים.

היו"ר י. גורי:

שתי הערות: אני מוכרח לחלוק בחלק מדבריך, אדוני המבקר. מבחינה פורמלית אתה מודה שאין התחייבות. גם בחוקה וגם בדיבורך, הנוסח שלך הנו מאופק.

כשראו העובדים שמצבם קשור לעובדי מס הכנסה, וכשראו את הדברים כך, הרי שהיו צריכים לראותם בפועל, את כלל העובדים. אינני רואה את ההגיון שבא לבסס את הפירוש הזה.

פה נוצרה התפתחות משונה מאד. אני יכול להעיד את עצמי, אח מר בזק, ואני סבור שהחלטה ניתנה, בזמנו, על דעת חברי הוועדה, וזה היה שקול ע"י המבקר - שהוא צריך לשלם בעד חודש אפריל 1954, על יסוד העובדה שבאופן חוקי שילמו מס הכנסה - וכאן אינני מביע מורת רוח על דעתו של המבקר. שיקולו של המבקר מביא לידי כך שעובדי משרד המבקר יכלו לראות את ועדת הכספים כאילו הטילו עליה התחייבות - המרחק הוא רב.

מכל מקום, התפתחו עניינים אחרים: המצב הופסק ומאפדיל - כפי שאמרתי - לבש כל הענין הזה לבוש חדש.

יש הבדל בין גמול תפקיד. נניח, שעובד יעבוד 25 שנה, הרי כל שנה הוא יקבל גמול תפקיד, אם זה באותו שיעור, הרי כעבור 25 שנה יהיה לו יותר מקידום ותק. הוא נהנה מתקופת שנים מסויימת. לכן, כפי שאמרתי, לא יכול להיות באותו לבוש. קיים הבדל יסודי.

אני אומר, כי ועדת הכספים הפשית בדיוניה. אולם, מי שאומר, כי אנו מחליטים על עקרון של דירוג מקצועי, אזי נדון על ההצעה כפי שהוצעה, ואני אשקול את הדברים מבלי שיהיה עלינו כל לחץ של עובדה, ואז אהיה מוכרח לכפר על עוונותי. אני אשקול אם כן, ואם לאו. אם כן - כמה? בזה אני נבדל מגישתם של חברי הכנסת קלמר וחזני.

א. בהיר:

הכנסת, לפני שבוע-שבועיים, החליטה בדיוק ובאופן ברור שאין המשכיות בין כנסת לכנסת. בין ההחלטות שלה, היתה הצעה שדנים בכנסת אחת, או שהדברים מועברים לכנסת השניה - דבר זה לא נתקבל.

אני חושב שוועדת הכספים פה, לא צריכה להיכנס לכל הבירורים אשר היו ב-1950, 1953, 1954 עד יולי 1955. אני מדבר על הבירורים, מכיון שכל ההחלטות שהיו בוצעו ע"י המבקר. (ואם הכנסת הטילה על ועדת הכספים לקבוע משכורות מסוימות, כמו: של שופטים, דיינים, הנשיא, המבקר. והיא לא הטילה עליה לקבוע משכורות של עובדים אחרים.)

על כן, אני טוען שאנחנו לא צריכים להיכנס לכל בעיית קביעת משכורות של עובדי המדינה, פרט אלה שהכנסת הטילה עלינו, ואשר הם אינם נכללים במסגרת שנקראת "עובדי מדינה".

מר קיטרון:

זה נכון. אולם חסר כאן משהו. המבקר אמר בצדק: אינני מוכן לעשות איזה דבר אם לא אקבל את התקציב לכן באישורה של ועדת הכספים. כמו כן הוא אמר: אמנם יש לי סמכות, אבל אני חלוי בכס.

היו"ר י. גורי:

המבקר אמר: לפני שאעשה איזה שהוא צעד, רצוני לשמוע את חוות דעתכם.

א. בהיר:

רצוני להפסיק את הקשר בין המבקר ובין ועדת הכספים בשאלת קביעת משכורות עובדי משרדו. אם המבקר רוצה לשמור באיזו שהיא צורה על משכורות עובדי משרדו, אזי לדעתי, אין זה מתפקידה של ועדת הכספים לקבוע זאת. ועדת הכספים זהו מוסד שאסור לו לקבוע את משכורות עובדי המדינה. לדעתי, אנחנו נכנסים לעובי המדוכה הזו שאיננה מעניינינו.

אני מציע לוועדת, לא להיכנס לדיון ולא להביע דעה. לפי דעתי, המבקר בענין זה צריך להיוועץ בענין זה עם אותו מקום שמחליט על משכורות עובדי המדינה. במידה שיקבל את מסקנתם, אני בטוח שהוא יתחשב עם כל העובדות שקבעו את משכורות עובדי המדינה וינסה להאם במידת הבנתו את הדברים. אין לו צורך בזה שוועדת הכספים תחווה בענין זה את דעתה.

אני מציע: לגבי העבר, לקבל את הסיכום של ועדת המשנה; שלא לדון על רטרואקטיביות; שמבקר המדינה יחליט על בעיה זו ושייוועץ עם מי שהוא רוצה, בהתאם להחלטתו. אם הוא יראה לנכון לקבוע את המשכורות החדשות באופן רטרואקטיבי - יעשה את הדבר; אם לאו - שלא יעשה זאת.

היו"ר י. גורי:

אשר לגבי העבר, רצוני להעיר כי אינני מקבל את הניסוח שנאמר כאן, אם כי מבחינה

מהותית אין הבדל בזה.

ועדת המשנה לא באה להציע לוועדת הכספים, לא להיפנס לבעיה, הן מבחינה פורמלית משפטית והן מבחינה מוסרית. ברגע שאנחנו אומרים זאת, אין זה מחייב את המבקר ויגיע לכלל מסקנה שהוא רואה את עצמו חייב בענין זה לגבי העבר. ועדת הכספים אומרת, שאיננה רואה את עצמה חייבת להיכנס לענין זה.

א. הרצפלד:
אני אומר כי ביחס לרטרואקטיביות של שנתיים, ועדת הכספים צריכה לחוות את דעתה ולומר כי היא מביטה על כך בעין לא טובה.

אשר לעתיד, אני מקבל את דעתו של חבר הכנסת בהיר, גם להלכה וגם למעשה. לאחר שהמבקר יתייעץ עם מי שיתיעץ - ואני חושב שאין אדם אחר שמעוניין בזה יותר ממנו - כולם יביטו עליו ויצביעו עליו. לכן, חושבני, שצריך למנוע זאת, ונקבל את הצעת המבקר ביחס לעברם.

היו"ר י. גורי:
אינני מסכים לנוסח של חבר הכנסת הרצפלד - להביט בעין רעה לגבי העבר. אשר לעתיד, ברור שלא ואתה ולא חבר הכנסת בהיר, לא מציעים הצעה בלתי הוגנת. אעפ"י כן, חושבני שאנו לא ננהג במלוא ההגינות אם ניתפס לעמשה זו, משום שחוק מבקר המדינה קובע שוועדת הכספים מקשרת בין המבקר לבין הכנסת. ועדת הכספים איננה חופשית לומר שמבקר המדינה יעשה איזה צעד שימצא לנכון. אם אנו נאמר שאיננו רוצים להשמיע דעתנו, חושבני שאנו דוחקים את המבקר למצב קשה. אני מבין שהוא לא היה פונה אלינו אם לא היה זקוק לכך.

מבקר המדינה הציג בפני ועדת הכספים רק בעיה אחת, והיא: אם נראה לוועדה, על יסוד עובדה שנוצרה, שחלק מעובדי משרדו הוצאו מדירוג המינהלי, וכך אם נראה לנו שגם העובדים שלו היחריח אשר הם עובדים מקצועיים, יקבלו דירוג מקצועי. הרי איננו יכולים לומר לו, שאיננו רוצים כלל להביע דעה בעניין זה. באשר לשאלת הרטרואקטיביות, אנחנו יכולים לומר לו כי זה מסור לשיקול דעתו.

י. ספיר:
אם נלך בהתאם לחוק, אזי אין ועדת הכספים זכאית לקבוע איזה שהוא דבר ביחס לעובדים בכלל. אם כן שואל אני: מה פירוש הדבר לקבל חוות דעה של הוועדה? הרי ברגע שאנו נחליט בהצבעה, פירוש הדבר שהוועדה החליטה משהו שהוא בניגוד לחוק.

מבקר המדינה שואל אותנו: האם אתם מסכימים, או מהי דעתכם על עניין איכס. לפי המקובל, הוועדה תצביע וכו'. כלומר - היא מחליטה לפי החוק.

היו"ר י. גורי:
אנו פועלים בסמכות הכנסת ביחס לאישור התקציב של מבקר המדינה, והתקציב הזה איננו מובא לכנסת, והוא יתפרסם בנפרד בחתימת יו"ר ועדת הכספים. אחרת, אם אנו מופיעים כאינסטנציה אשר באופן פורמלי חותמים על התקציב - הרי אין לנו ולא כלום, אלא לחתום ותו לא. אם זוהי המסקנה, הרי שעלינו להחזיר את סמכותנו. (י. ספיר: אנו רשאים לקצץ בתקציב.) אם כן, פה מתחיל הצד העדין של העניין.

י. ספיר:
אזי בבקשה, יבוא מבקר המדינה ויאמר: אני מחכוון להחליט כך וכך, אולם אינני רוצה לפרסם זאת.

ש. דיין:
רצוני לומר מלים אחדות: אנחנו לא צריכים להיכנס לעניין, משום שאין זה מסמכותנו. כך לא נמסר לנו. אם נעשה זאת, הרי שניצור תקדים לגבי סוגי עובדים אחרים. גם עובדים אחרים יפנו אלינו.

ש. דיין: אוי מקבל את דעתו של חבר הכנסת בהיר, בקשר לתקציב כולו ולא רק בעניני משכורות. בכל תקציב ותקציב ועדת הכספים רשאית להביע דעה. לכן אני מציע, לקבל את הצעתו של חבר הכנסת בהיר, ולא יותר מזה.

י. קרגמן: לדעתי, בירור זה העלה איזה שהוא משבר, וטוב שהתעוררה השאלה. ואני מחוון לגבי העתיד. אנחנו מאשרים תקציב של מבקר המדינה בשם הכנסת (מר קיטרונז) זה סמכות שנקבעה בחוק) אבל מי הכשיר את החוק? זו סמכות עליונה שוועדת הכספים היא הנאמנה בשטח זה, ואנו מאשרים את תקציבו של מבקר המדינה.

תקציב מבקר המדינה מורכב כדלקמן: 95% - משכורות ו-5% מכשירים. השחלמות זה גם כן ענין של משכורות, ואנו מאשרים משכורות. המשכורות נקבעות ע"י המנגנון. אנו מקבלים את הקביעה הזו כעובדה מוגמת שאין לנו אפשרות להתערב בה.

נניח, באופן תיאורטי, מבקר המדינה קובע משכורות גבוהות או נמוכות יותר - אין אדם יכול להתערב בכך, משום שזה בסמכותו של המבקר. זה גם בסמכותו אם לשלם רטרואקטיבית ואם לאו. אם כן, איננו יכולים ואין זה בסמכותנו להתערב במשכורות. נהגנו עד כה לאשר באופן עוור את התקציב של מבקר המדינה. אולם, בכל זאת זוהי אחריות. מבקר המדינה משלם לפקידיו את המשכורות, הוא גם משלם להם תוספות מקצועיות, אם באופן רטרואקטיבי ואם לאו - ואנו מאשרים זאת.

אני מהרהר על ענין זה, ואני רואה כי הגענו למשבר ביחס לעתיד. הרי איננו יכולים להיות המוסד הקובע במשכורות עובדי מבקר המדינה. אנו יכולים להניח שהתקציב שנקבע, הנו התקציב הדרוש והחיוני. ועדת הכספים איננה רשאית להיכנס למו"מ, לשמוע את התביעות, אם המשכורות מספקות אותם ואם לאו.

לדעתי, אם אנחנו אומרים כי אנחנו חותמים, באופן עוור, על תקציב מבקר המדינה, אזי נשאלת השאלה: כיצד נמשיך לגבי העתיד בשטח זה? (מ. קלמר: כמו בעבר).

חושבני, כי יש להרהר על ענין זה. הרהור זה התעורר בקשר לתביעות שיכולות להיות מוצדקות. ישנם 50 אלף עובדי מדינה, אשר יקבלו פחות מפקידי מבקר המדינה. לדעתי, צריך להיות מוסד אחר שיקבע את כל הדברים הללו.

מכל מקום, אני סבור כי אנחנו צריכים להיות מאד זהירים בענין זה וכדאי לבדוק את הענין לפני התקציב הבא.

מבקר המדינה ד"ר מוזס: אינני מתנגד להצעת ועדת המשנה של ועדת הכספים לגבי גמול תפקיד, שלא תהיה איזו שהיא התחייבות. השאלה היא, לגבי הדירוג המקצועי.

י. קרגמן: אני מציע שוועדת הכספים לא תתערב בזה.

אידוב כהן: לגוף הענין הבעתי את דעתי בבוקר, ואני לא אחזור עליה כאן.

אני תומך בהצעת ועדת המשנה. אבל אני מוכרח לדחות, בחוקף, את העמדות של חברי הכנסת בהיר וקרגמן. חברים, משרד מבקר המדינה הוא לגבי ועדת הכספים כמו הממשלה והכנסת. אנחנו לא פועלים כאן במקום הכנסת כמו במקרים רבים אחרים; אנחנו הננו

אידוב כהן:

אינסטנציה סופית לגבי מבקר המדינה. מי קובע את המשכורות לממשלה?
- הכנסת קובעת את מדיניות הממשלה בכל, ובהתאם למדיניות זו קובעים את המשכורות.

ברגע שאנו נדחה את הפניה לדון בשאלת משרדו של מבקר המדינה, אנחנו הופכים את ועדת הכספים ריקה מתוכן. לכן אני אומר, כי אנו לא רק רחאים אלא חייבים לחוות את הדעה. אני קובע, כי מחובתנו להיענות לכל פניה של המבקר בדיוק כפי שכל שר פונה אלינו. ולדוגמה: שאלת השכר שהביא בפנינו שר האוצר. (י. ספיר: כמה פעמים החלטה הכנסת שאין זה מספקותה לדון על עניני השכר). אולם, אתה חייב לדון בכך. זוהי מדיניות כספית של הממשלה.

בסיכום אני אומר: אנו חייבים לדון על בעיה זו שהובאה ע"י מבקר המדינה ולהביא את דעתנו עליה.

א. הרצפלד:
השיקול שלי הוא זה: ביחס לעבר, אנו יכולים לקבל כל ניסוח, וכל ניסוח צריך להיות בכבוד ובהגיון, אבל הוא צריך להיות מנוכח בהתאם ליום המחר.

אני לא מקבל את הצעת חבר הכנסת בהיר, בה הוא שולח את מבקר המדינה למקום אחר על מנת לבדוק או להתייעץ בענין זה, ולאחר מכן להביא בפנינו דבר שנעשה מחוץ הסכם או שלא מחוץ הסכם. כדי לא להוריד מהתוכן של הוועדה, אני אומר: היות ונדונו כבר לפני דברים קשים וכו', אזי גם השולחן הזה יכול לדון ולבדוק את הבעיה ולא רק אותו שולחן אליו שולח חבר הכנסת בהיר. השולחן הזה יבוא בדברים עם מי שצריך לבוא בדברים.

י. קרגמן: רוב התקציב זה משכורות.

א. בהיר: ברגע שוועדת הכספים מאשרת את התקציב, יובאו בפניה תקציבים אחרים. קיים ודאי מכשיר שיכול לבדוק יחד עם המבקר את התקציב. אני אינני מעלה את הבעיה הזו לדיון.

(ב) בזמן שמביאה לנו הממשלה את התקציב, היא איננה מבקשת מאתנו לדון על מדיניות השכר; היא אחראית למו"מ על קביעת השכר. אולם, אנחנו מאשרים אותו על בסיס של מו"מ שהתנהל בין הממשלה לבין עובדיה.

אני רוצה שיהיה ברור כי אני לא התכוונתי להעמיד את המבקר במצב כזה שהוא יבוא בהצעה אשר ועדת הכספים לא תקבל אותה. אני חושב שזה ברור לכולנו. אני רוצה להוציא את ועדת הכספים מהסיבוך ולא תהפך להיות מוסד מבצע.

היושב ראש שאל 3 דברים: האם הוועדה רואה כי מתקבל על הדעת ש-75% של עובדי מבקר המדינה ייהפכו לעובדים בדירוג מקצועי? ואנו אמרנו היום בוועדת המשנה - רק באותן ההסתייגויות שיושב-ראש הוועדה יבוא בדו"ח שלו. אנחנו לא אמרנו: אפיכה אוטומטי של 75% מהעובדים לדירוג מקצועי. את הדברים הללו מסר היושב-ראש בישיבה. ואילו אני מבחינה זו אומר: שיותר לוועדת הכספים לא להיכנס לענין של השכר. המבקר יביא לנו תקציב, ובתוך התקציב יהיה ענין השכר. יכול להיות, שבעתיד ינצטרך לבדוק את הבעיה.

א. בהיר: תקציב 1959/60 אושר ע"י ועדת הכספים.
ודבר זה לא היה כלול. אישרנו את התקציב
ללא כל תוספות. מבקר המדינה יבוא הנה, ואנו נשמע כדואר בין מבקר
המדינה לבין שר האוצר, ונבקש להפריש מהרזרבה סך של 300 אלף לירות
עבור מבקר המדינה. אם יאמרו לנו שאנחנו נשמע דואר, אזי אומר כי
זהו תפקיד שאיננו הולם אותנו. מדוע כל הרעיונות הללו, אם הם נכונים
ואם לאו, לא תנעוררו בזמנו? אם לא הלכנו בכיוון זה, אזי אף לגבי
תקציב 1959/60 גם כן לא נלך.

אינני רואה כל אפשרות שאנחנו נסתלק מבלי
לחיות דעתנו, ואף איננו יכולים לומר למבקר המדינה שאיננו יכולים
לתת דעתנו על כך. אם כן אני מציע: לברר את הבעיה שעוררתי אנכי, חברי
הכנסת קרגמן והרצפלד. כמו כן שלא נלך בקו אחר מזה שהלכנו בשנים
הקודמות.

מבקר המדינה הביא בפנינו את חביעת עובדיו
שנתמכה על ידו. במשך הזמן, עבר בירור זה כמה דרגות. יושב ראש הוועדה
מצא לנכון לרכז את כל החומר והביאו, לאחר שנבדקה הבעיה מכל צדדיה,
בפני ועדת המשנה. על יסוד חומר זה הגענו למסקנה שהצעת מבקר המדינה
להעביר את עובדיו לדירוג מקצועי, נראית לנו. לדעתי, אין אנו יכולים
לראות עצמנו חייבים, מכל בחינה שהיא, לגבי העבר, ומבחינה זו הגענו
לידי מסקנה, שאסור לנו ללכת בדרך זו. (מ. קלמר: יש חברים שחזרו בהם).
יש רק חבר אחד אשר התעורר בו הספר אם ועדת המשנה פסקה כך.

י. ספיר: אם למבקר המדינה יש הצעה לגבי העבר, האם
מותר להעמידה להצבעה? הייתי רוצה לשמוע
את חוות דעתו של המבקר.

מבקר המדינה ד"ר מוזס: כמה מלים על הנושא, ואני מקווה שהוועדה
מאמינה לי שאין בכוונתי להשחמט מאיזו
שהיא אחריות. אני מקבל על עצמי כל אחריות הדרושה לשם כך.

מדוע פניתי בענין זה לוועדת הכספים?
עשיתי זאת מסיבה כללית, והיא נובעת מהחוק האומר, כי מבקר המדינה
יפעל בקשר עם ועדת הכספים של הכנסת. הבינותי תמיד, כי בכל הענינים
אפעל תוך כדי קשר עם ועדת הכספים. ומסיבה תקציבית חשתי פן ועדת
הכספים, תוך כדי דיוניה על התקציב, תדחה חלק מהתקציב או תחליט לתת
לי לירה אחת פחות במשכורות. משום כך חשוב לי להימצא בקשר עם ועדת
הכספים. רצוני לציין, כי לא חשוב לי כל כך לקבל החלטה פורמלית.
אולם, מצד שני, חשובה לי חוות דעתה של ועדת המשנה, כיון שדעתה עלולה
לא להתאשר ע"י ועדה המליאה של ועדת הכספים. מכאן תוכלו לראות, כי
אינני מציע הצעה אחרת מזו של ועדת המשנה בדבר גמול-תפקיד, לאחר שראיתי
שבדרך כלל הוועדה לא תתנגד לרעיון שלי שאפשר לחפש קומפנסציה אחרת
לגבי העבר.

אני מקבל את הנימוקים של ועדת המשנה,
ואינני מציע הצעה אחרת לגבי העבר. (י. ספיר: אם כן, לגבי העבר אין
לך הצעה?) אינני מציע לדחות את הצעה ועדת המשנה.

לא דברתי על המצב החוקי והאובייקטיבי.
רציתי באיזו צורה שהיא להתחשב בדרישת העובדים. ולכן אני אמרתי, לצקוט
בדרך של קומפנסציה לגבי העבר ע"י ההסדר לגבי העתיק. זה מספיק לי.
(י. ספיר: אין זה רצוי כל כך). חושבני, כי אלה שיושבים כאן, מחפשים
דרך זו. (א. בהיר: רטרואקטיביות לגבי העתיד).

נחוצה לי חוות הדעת של הוועדה שמחפש
פתרון לבעיה זו בכיוון זה, משום שעלי להגיע לידי הבנה עם העובדים.

מבקר המדינה ד"ר מוזס: בינתיים, ניהלתי שיחה עם ועדת התיאום של העובדים, ואני יכול לומר כי בנוגע לשיעורים ההסדר יהיה כפי שוועדת המשנה דרשה. ההגדלה של המשכורות תהיה בגבולות שהיו מקבלים אלה שעובדים לפי הדירוג המקצועי. ברור גם שמובטח גם מקרה של הסייג הראשון - האופי האקדמאי של הדירוג, יובטח בעתיד.

בקושי מסויים ניתקל בדרישה אלה שאין להם השכלה אקדמאית. עובדים אלה יצטרכו לעמוד בבחינות. שנודע לעובדים אלה כי עליהם להיבחן, קבלו את הדבר מתוך זעזוע.

לעומת זאת, טענו העובדים: עובד צעיר בעל תואר אקדמאי אשר כעת הוא מתקבל לעבודה, אין הוא חייב לעמוד בבחינה; ואילו מנהל מחלקה היושב בתפקידו זה 6 שנים - חייב לעמוד בבחינה. הרי לא נוכל לדרוש - הם המשיכו לטעון - ממר בקיץ, אשר הוא מנהל אגף הבקורת במערכת הבטחון, ואשר הוא גם מרצה אצלנו באופן מצויין - לעמוד בבחינה. מאידך אמרתי - ואמרתי זאת היום בבוקר - כי אני מקבל את העקרון של הבחינות, אולם הייתי רוצה לקבל בנידון זה נוסח יותר גמיש.

מ. קלמר: אם נקבל את הצעתו של מבקר המדינה, הרי שאין לי כל הצעה אחרת.

היו"ר י. גורי: פירוש הדבר שהצעת ועדת המשנה מתקבלת.

מ. קלמר: אני מבקש להמליץ בפני מבקר המדינה, שימצא את הדרך לדירוג עובדיו.

היו"ר י. גורי: לפי דעתי, אילו קבלה ועדת הכספים הצעה כזו, הרי שהיתה מכניס את הוועדה למצב כוזב.

י. ספיר: יהיה זה משום הקלת העניין, אם הוועדה תקבל לתשומת לבה את הודעת מבקר המדינה, שהוא יחן פצוי לעובדיו לגבי העבר.

היו"ר י. גורי: אינני יודע מה המדיניות בה ינקוט המבקר. לאחר שנקבל - אם נקבל - את הצעת ועדת המשנה, להעביר את העובדים לדירוג מקצועי בתחום העקרונות הללו, על כל הסייגים - ינקוט מבקר המדינה מדיניות מסוימת בנוגע להנהגת הדירוג המקצועי, הלכה למעשה, אשר הוא יראה בה משום פצוי מסויים לעובדים שע"י כך הוא ימח דעתם. לאחר כל זה, חרשום לפני ועדת הכספים את העובדה הזאת. לאחר שנתקבל העקרון על סייגיו, מבקר המדינה יסדר את רשימת העובדים המועברים מדירוג מינהלי לדירוג מקצועי, עם כל האימפליקציות שנתקבלו, ועצם הפיצוי לגבי העבר - כל זה ייעשה מתוך שיקולים שונים.

י. ספיר: רצוני לשאול את מבקר המדינה: האם הצעה אשר אותה אני מציע - שהוועדה קבלה לתשומת לבה את הודעת המבקר בישיבת היום, שהוא מתכוון בסדור הדירוג של עובדיו למצוא דרך על מנת לתת להם פצוי על חשבון העבר - האם היא מתאימה לדברים נשאמרו כאן?

היו"ר י. גורי:

אם יש הצעה כזו, אזי אצביע אותה.

מ. חזני:

אני מציע לומר, כי הוועדה רשמה לפנייה...

י. ספיר:

אני מסכים להצעה : הוועדה רשמה לפנייה...

היו"ר י. גורי:

ישנם חברים אשר לפני ההצבעה על עצם הענין
רוצים להצביע אח הצעה, כי הוועדה רשמה לפנייה.

מה היתה הצעתו של המבקר?

מבקר המדינה ד"ר מוזס:

בדעתי להביא בדיון עם העובדים את הרעיון
של רטרואקטיביות של הדירוג המקצועי,
ובקשר עם זה גם להצביע על העובדה שיש רטרואקטיביות ברה-חשבוץ בחשבוץ.
כמו-כן להגיד שרטרואקטיביות כזה יכולה להיות פצוי מסויים לעובדה
שאי אפשר לתת להם גמול-תפקיד.

י. ספיר:

אני מציע לקבל את הודעתו זו של המבקר.

היו"ר י. גורי:

הצעה אחרת היא, לעבור ישר על הבעיה ביסודה.

י. ספיר:

ההצעה כפי שאני מציע אותה מחייבת הצבעה בעד
ונגד.

ז. צור:

אני רואה חשיבות בכך, ורצוני להציע שוועדת
הכספים שמעה את הסיכום של ועדת המשנה ואת
הודעת המבקר ומקבלת אותם כהנחיות.

היו"ר י. גורי:

אני מבקש להפריד בין שני אלה. אלה הם שני
דברים שונים. (א. בהיר: תנסח את הודעת

ועדת המשנה).

ועדת המשנה מציעה לוועדת הכספים סיכום
חיובי, האומר: לאחר ששמעה את הדיון, נראה לי שההצעה להעביר את
עובדי מבקר המדינה, העוסקים בבקורת - כהצעה חיובית בסייגים הבאים:
(א) הוועדה ממליצה על ההצעה הזו לוועדת הכספים בשים לב שלעתיד לבוא,
ישקוד המבקר על כך שהעובדים יהיו בעלי תעודה של השכלה אקדמאית;

א. בהיר:

אם יראה המבקר איש מתאים אף אם הוא ללא
תעודה - האם הוא לא יקבלו?

היו"ר י. גורי:

בדרך כלל הוא ישקוד על כך לקבל עובדים
בעלי השכלה אקדמאית.

(ב) עובדי משרד המבקר שאינם בעלי השכלה
אקדמאית, העוסקים בבקורת, יידרשו תוך תקופה מסויימת להכין את עצמם
לעמוד בפני ועדה ושהם יהיו גם מאנשי חוץ (מהאוניברסיטה);

ג) אני מוסיף, לאחר ששמעתי את דברי המבקר: מבקר המדינה ינהג להעביר אנשים גם שאיך להם תעודה אקדמאית. המבקר יוכל לפטור או לשחרר מספר מסויים של עובדים מלעמוד בבחינה;

ד) אותם עובדים שלא יעמדו בבחינה - לא יעברו לדירוג מקצועי והם ישארו בדירוג מינהלי.

אלה הם הסייגים שסוכמו בוועדת המשנה ובזה אני מביא אותם לוועדת הכספים.

א. בהיר:
כנראה שלא הבינתי. הבינתי שבעתיד יקבלו משכורות לפי דירוג מקצועי כל אלה שיש להם תעודה אקדמאית, או יעברו בבחינה רשמית אלה שיחקבלו בעתיד. אם זו הייתה טעות, אזי אני מציע לנסח את הסעיף הזה, משום שמאד יחכן שלמבקר המדינה יש עובד אשר אין לו תעודה, ואשר הוא יכול להיות טוב יותר מעובד שיש לו תעודה אקדמאית.

היו"ר י. גורי:
הדגש איננו דוקא בזה. הדגש הוא בזה שמבקר המדינה שואף כל השנים לרמה מסויימת של חבר העובדים שלו, שיהיו בעלי השכלה אקדמאית. זה הדגש. אתה, חבר הכנסת בהיר, הופך את הענין הסקונדרי לענין פרימרי.

א. בהיר:
אני מדבר לפי הכרחי. יכול להיות עובד שעובד מצוייך זהו לא ייהנה, באופן אוטומטי, ממשכורת שניתנת לעובדים אקדמאיים.

ז. צור:
נדמה לי, כי אנו לא נחבקשנו לסכם לפי איזה תכונות יקבל מבקר המדינה עובדים. במידה שיקבע דירוג מקצועי, אז המבקר יקבע זאת.

אני חושב, שאם עובד ייכשל בבחינה ...

הוא ימשיך לעבוד לפי דירוג מינהלי. היו"ר י. גורי:

להצעת חבר הכנסת צור יש משמעות בשילובה של ההצעה. י. ספיר:

אני אצביע את ההצעות זו מול זו. היו"ר י. גורי:

ה צ ב ע ה

בעד הצעתו של חבר הכנסת ספיר - 2

נגד - 5

הצעת חבר הכנסת ספיר - לא נתקבלה

בעד הצעתו של חבר הכנסת צור - 6

נגד - 1

נמנעים - 4

הצעת חבר הכנסת צור - נתקבלה

היו"ר י. גורי: מאחר שקבלנו את הצעת חבר הכנסת צור, פירוש הדבר - קבלת ההצעה להעביר את העובדים לדירוג המקצועי אם כל הסייגים שאני מניתי.

חבר הכנסת בהיר ביקש ממני את הניסוח הסופי. אם כן, הניסוח הוא:

ועדת המשנה סיכמה - בשים לב להודעתו של מבקר המדינה כי בעתיד הוא ישקוד על כך שהעובדים אשר יתקבלו לבקורת יהיו אנשים בעלי השכלה אקדמאית ובעלי דיפלומה. אין זאת אומרת כי הוא נועל את הדלת בפני עובדים אחרים שאין להם דיפלומה. ועל יסוד כך אנו אומרים: כל המטרה היא, להעלות את הרמה של העובדים במשרדו של מבקר המדינה. (א. בהיר: מדוע אתה מביע את דעתך?) אין אתה צנזור עלי.

זו היתה המטרה של המבקר משך כל השנים, ועתה הוא רוצה לגבש עוד יותר את המטרה הזו. (א. בהיר: אין אנו דנים על כך עתה).

זו היתה עבודתנו נקודת המוצא. יכולים לחלוק על זה. הואיל וישנם עובדים שאין להם השכלה אקדמאית, הם יכולים להמשיך לעבוד, אבל בכדי להשיג את המטרה של העלאת הרמה המקצועית, אזי הם ידרשו - לאחר תקופה מסוימת - לעמוד בפני ועדת ציבורית לבחינה. מבקר המדינה קבל זאת. והוא בטוח שהרוב הפכריע של עובדיו יעמוד בזה.

בזה מסרתי את דברי המבקר. זוהי נקודה אחת. אולם יש נקודה שניה, והיא: מי יקבל דירוג מקצועי? ועדת המשנה סיכמה כי יקבלו דירוג מקצועי אנשים או שיש להם תעודה אקדמאית או שיעמדו בבחינה. לאחר השינוי הזה, אם יהיו עובדים שלא יעמדו בבחינה, הרי שהקיפוח איננו כה גדול אם העובד נשאר לעבוד לפי דירוג מינהלי. אלא מאי? - הדירוש המקצועי משמש גם לו בטוי פרימרי, משום שהדירוגים המקצועיים בדרך כלל העבירו את הרופאים, את המהנדסים, את הכלכלנים - את כל אלה שיש להם השכלה אקדמאית. אולם, יתכן ויימצאו גם יוצאים מן הכלל.

מכל מקום, זהו הקו המנחה. עצם הדירוג המקצועי מתקשר עם ההשכלה האקדמאית. אני מוטר בזה, באופן אובייקטיבי, מה היו נימוקיו של המבקר.

א. בהיר: חושבני כי אין אנו דנים עכשיו על קו מנחה לקבלת עובדים ע"י המבקר. אנחנו דנים על משכורת של העובדים. אנחנו רוצים לקבוע קו מנחה לדירוג מקצועי ואמרנו, שאיש שיש לו תעודה - יעבור לדירוג מקצועי. וע"י כך איננו סוגרים את האפשרים במני אלה שאין בידם תעודה. לדעתי, פירוש הדבר שאנחנו בכך מגבילים את העובדים שעוברים לדירוג מקצועי. אין זאת אומרת, שאנחנו לגבי העתיד קובעים עכשיו הנחיות לקבלת עובדים. אם זה היינו הר, אזי אני מסתפק.

היו"ר י. גורי: נדמה לי ששטח חלוקי הדעות מצטמצם. בעצם חלוקי הדעות הם בשתי נקודות: (א) אם בעתיד יתקבלו עובדים בעלי השכלה אקדמאית. אם חבר הכנסת דייך תובע שתהיה מצבעה, אזי זה עומד בניגוד להנחיה הזו. אך אם הוא מסתפק שבדרך כלל יקבל מבקר המדינה עובדים בעלי השכלה אקדמאית - אם יכולים להתאחד על הצעה זו, אזי זו תהיה האינטרפרטציה הנכונה.

(ב) מה יהיה על אלה שלא יעמדו בבחינות? ...

א. בהיר: אני מציע, לכלול שיונהג דירוג מקצועי ובו ייכללו כל העובדים בעבודת הבקורת, או שיש להם תעודות או שיעברו בחינה מתאימה.

היו"ר י. גורי: אני חושב שאנחנו יכולים לסכם רק בנקודה אחת: שאין הוועדה שוללת את ההצעה של מבקר המדינה להעביר את העובדים מדירוג מינהלי לדירוג מקצועי...

מבקר המדינה ד"ר מוזס: גם אני מסכים לזה.

היו"ר י. גורי: כדי לא לעכב את פעולת המבקר, אזי נוסיף לסיכום הקודם: שהמבקר יביא לידיעת ועדת הכספים כיצד הוא יפעיל את העקרון הכללי, הלכה למעשה.

אני נועל את הישיבה.

הישיבה ננעלה בשעה 20.35.